

ÜLIÕPILASLEHT

MCMXVII - MCMXXVIII

MCMXXVIII

K. o/ü. „LOODUSE“ võistlusromaani ankeedi vastajaile!

Raamatukogude loosimisel, mis toimus 10. veebr. s. a. Tartu tütarlaste gümnaasiumi ruumides härrade dir. J. Roosi ja Kirjan. Liidu esimehe H. Visnapuu korraldusel ja järelevalvel, langesid võidud järgmistele ankeedivastajaile:

1. Allik, Jaan — Mõisaküläst	Mk. 25.000
2. Mälgi, Eduard — Rakkest	” 15.000
3. Ernits, Villem — Tartust	” 10.000
4. Kents, Leo — Tallinnast	” 10.000
5. Laagus, Anne — Raadi vallast	” 10.000
6. Ansip, Lisette — Narvast	” 6.000
7. Estam, Aleksander — Tartust	” 6.000
8. Luur, A. — Narvast	” 6.000
9. Heiamets, Hildegard — Tallinnast	” 6.000
10. Hints, Marie — Tallinnast	” 6.000

K. o/Ü. „LOODUSE“.

3-kordselt auhinnatud romaan

August Jakobsoni **VAESTE-PATUSTE ALEV**

on ainuke romaan läinud aasta kirjandusliku toodangus (15 romaanist), mis 19. II 28. ilukirjandusliku sihtkapitali valitsuse ja auhindamise komisjoni poolt auhinna (400.— kr.) vääriliseks tunnistati. Peale selle on see romaan I auhinna (600.— kr.) saanud 1. X 27. „Looduse“ romaanivõistlusel ja lugejaskonna preemiana 200.— kr. 10. II 28. ankeedi alusel.

„Looduse“ Universaal-Biblioteegi lugejaile 1.000.000 marga väärtuses reisipileteid!

Esimene järjekorraline loosimine 15. aprillil s. a.

Loosimisele tulevad edasi-tagasi reisipiletid PARIISI, ROOMA, BUDAPESTI, PRAHA, VIINI (üle Varssavi), MONTE-CARLOSSE (üle Varssavi), HELSINGI (aeroplaniil) jne. jne. jne.

Loosimisel võidetud piletid võib välja võtta ka rahana.

Kõik lähemad tingimused igas Looduse Univ.-Bibl. numbris, eelviimasel leheküljel!

LUB'i talitus vajab kõigisse kodumaa nurkadesse usaldusväärseid LUB'i tellimiste vastuvõtjaid ja levitajaid. Neile, kes soovivad hakata tellimisi vastu võtma, saadab LUB'i talitus tellimisraamatud ja muud tellimiste vastuvõtmise toimetuse- ja tasutingimused. Tellimisraamatute saamise sooviavaldusele tuleks märkida enda ees- ja perekonnanimi ühes elukutse ja teenistuskoha nimetusega, samuti ka täpпис aadress.

LUB'i TALITUS.

LOODUSE
NIVER-
SAAL
IBLIO-
TEEK

Nr. 8

Tellimishind
aastas 12 krooni
üksik number
maksab 25 senti

David Garnett:

DAAM REBASEKS.

D. Garnett on inglise kõige noorema kirjandusliku põlve nimekamaid esindajaid. „DAAM REBASEKS“, — töö, mis saanud mitu auhinda muuseas kõige silmapaistvama n. n. „Hawthornden Priz'i“, — jälgib fantastilist juhusit — inimese muutumist loomaks. Groteskne, kummaline aine, reljeefsed situatsioonid, intiimne loomade elu vaatlus, erilisel nikerdatud, iseloomulik stiil teevad selle teose individuaalsemaks nähuks viimaseaegses kirjanduses.

Varem ilmunud numbrid:

- Nr. 1 — John Galsworthy: ESIMENE JA VIIMANE.
Nr. 2 — Aldous Huxley: RICHARD GREENOW JANTLIK LUGU.
Nr. 3 — F. E. Sillanpää: HILDU JA RAGNAR.
Nr. 4 — Joh. Linnankoski: KARJATÜDRUK HILJA.
Nr. 5 — Jarosl. Hašek: VAHVA SÖDURI ŠVEJKI SEIKLUSED ILMASÕJA KESTEL. Sõja seljataga I.
Nr. 6/7 — H. Ibsen: RAHVAVAENLANE.

LOODUSE
NIVER-
SAAL
IBLIO-
TEEK

Nr. 9

Vahva sõduri Švejki seiklused ilmasõja kestel. Sõja seljataga II. (LUB nr. 5 järg) ilmub 25. veebruaril.

Praegu trükis:

- Nr. 10 — F. R. Chateaubriand: VIIMASE ABENSER-RAADZI SEIKLUSED.
Nr. 11 — O. J. Bierbaum: SIUGNAINE.
Nr. 12 — Jaroslav Hašek: VAHVA SÖDURI ŠVEJKI SEIKLUSED ILMASÕJA KESTEL. Sõja seljataga III.

Eesti Kirjanduse Seltsi Kirjastus

Arvid Järnefelt

Isamaa

Romaan. Soome keelest tõlkinud Gustav Suits. Ühes sissejuhatava arikliga tõlkija poolt ja kirjaniku näopildiga kriitpaberil. 184 lk. Hind 2 kr., kalingorkõites 3 kr. 50 s.

... Arvid Järnefelt on Juhani Aho kõrval soomekeelse nüüdiskirjanduse põhjapanevaid meistreid... Veel maksavad selle Soome arvustaja sõnad, kes Arvid Järnefeldi 50-aastase sünnipäeva puhul kirjutas: „Ei ole tänapäevani mele kirjanduses ilmunud olevikuroomaani, mis võiks „Isamaaga“ võistelda... See aastakümnete tagune Soome isamaa-romaan... pihib ja õpetab. See õpetab, pihib ja usutleb nüüd ka meie noorte ja vanade isamaalist iseseisvuse moraali.“

Oled sa liginenud oma lähemagi kodukoha kaasatundmisele, andunud oma lihtsate kodakondsete ja nende töö armastusele?

Oled sa küllalt sügavalt vaadanud oma hinge põhja?

... Kui see nfi oleks, et mingid elulõbud ei kannaks su pidutseva rahvustundmust, oled sa ka siis valmis oma tösi-isamaalist kutset lõpuni jälgima?“

Arvid Järnefeldi on nimetatud „Soome Leo Tolstoiks“. Viimasel kirjanduslikkude auhindade jagamisel sai kirjanik oma hiljutisi ilmusid romaani eest kõige suurema auhaku.

Raha eetsaatjailc saadetakse raamatud ilma postikuludeta kätte. E. K. S. liikmetele 20% hinnaalandust.

Eesti Kirjanduse Selts (Tartu, Riia tän. nr. 34).

ÜLIÕPILASLEHT

EESTI ÜLIÕPILASKONNA HÄÄLEKANDJA

Valitseva rahva üliõpilaskonnale.

Mul on heameel tervitada Eesti Üliõpilaskonda vabariigi 10. aastapäeva puhul. Möödunud on ajad, mil eestlasist üliõpilaskond tundis end võorast vaimust ning kultuurist valitsetavana, samuti ka võimust. Ajaloo-osad on ümber pöördud. Valitsetav on valitseja. Valitseja pühitseb oma võimu saamise sündmustiku 10-dat aastapäeva.

Akadeemiline noorus elab peamiselt meeleoludest, aadetest ning püüetest, mitte ainuüksi või peasjalikult materiaalsest kasust, «igapäevasest leivast». Küsib sageli tänapäeva inimene, kelle meeleolud tingitud oma olemise kitsast raamist, mis kasu mul Eesti riigist? Üliõpilasele on see küsimine võõras. Üliõpilane hindab rahvusriiki kõigepealt oma meeleolult, meelsuselt, oma vaimu kalduvusest.

Eesti riik rajati mitte omakasupüüest, maade ja muude varade ahnusest, vaid ideelise rahvusliku liikumise tungist. Kes küsis algpäevil, mis kasu on meil Eesti riigist? Mitte keegi. Iseteadvusse kujunenud ürgjõuline iseseisvuse tung otsustas 1917. ja 1918. aasta revolutsiooni avarustes eesti riigi asutamise. Alles hiljem, riigi ja rahvamajanduse seadmise keerises, esindusid materiaalse kasu ja sellest tekkiva psühholoogia küsimused. Kuid ükski riigikeha, samuti kui füüsilise inimese oma, ei ela ainuüksi materiast, vaid peamiselt küll vaimu energiast, selle tahte pingest.

Tahtejõud, kõlbline kohustus ja meelsus juhivad inimesi edasi ka materiaalse elu suurimas kitsikuses. Nii sündisid ja arenesid inimloos suurimad liikumised, ja nad võitsid. Meie oma riiklikus korralduses ei ole kaugeltki veel materiaalse elu täiuses, kuid kas vähendab see meelsuselt kindlas eesti autonomistis, eesti rahva iseseisvuse vaimukandjas, usku riikliku iseseisvuse kõrgesse väärtusse? Ei. Vaim asendab liha ja ületab selle. Vaim korraldub ümber meelsuseks, tahteks, kujuneb inimese nõrga natuuri kõvemaks pooleks ja ei loobu inimest juhtimast ka kesk- ning vanaea aastais, kui harilikult inimest valdamas juba kahtlused ning nooreea vaimu ümberhinnangud.

Ma sooviksin näha Eesti Üliõpilaskonda rahva riikliku iseseisvuse kõrge väärtuse vaimukandjana ja selle eest võitlejana suurima tahtepingega ka siis, kui kitsikuil ajal liha nõrkemas ja paljud rahva liikmed tüdimas.

Ei ole suurimat võitlust võitlusest üleoleku eest. Kes võitjaks, valitsejaks tulnud, ei taha enam olla valitsetav.

Valitsejat juhib alati tema kindel ideoloogia.

Noore valitseva rahva üliõpilaskond loogu valitseva rahva ideoloogia, ja ärgu hoidku seda vaka all, vaid levitagu.

Eesti Üliõpilaskond, kes kitsamail ajal praegusist andnud eesti rahvale esimesed ja suuremad rahvusliku kultuuri ideoloogid, kes andnud eesti rahvale rahvuslipu, see üliõpilaskond andku rahvale ka nüüd riikliku iseseisvuse ideoloogid, kes viivad rahva läbi õne-, jõukuse-, kui ka mure- ja kitsikuspäevist.

Eesti rahva riikliku iseseisvuse 10-aastane vaimu- ning majanduse- ja sotsiaalelu toodang annab kindlameelsele pioneerile materiali külluses, et hingest eemaldada skepsist ning täituda austuse ja lugupidamise avaldusist eesti rahva võimeisse, idealiseerides neid võimeid ja kasvatades ennast kui ka teisi valitseva rahva iseteadvateks liikmeteks, olles teadmises, et järgnevail aastakümneil ja sajandeil on iseseisvust rahva kõrgema varana sama raske alal hoida kui oli seda kätte võidelda esimesel aastakümnel.

Tallinnas, 9. veebruaril 1928. a.

K. Embur.

Tartu Üliõpilaskonna Edustuse

l ä k i t u s

Eesti Üliõpilaskonnale Eesti Vabariigi 10. aastapäeval.

Vastu võetud Tartu Üliõpilaskonna
Edustuse pidulikul istungil 24. II. 28.

Kümme aastat on möödunud sest ajaloolisest päevast, mil kuulutati välja eesti rahva ühise tahte avaldusena Eesti riiklik iseseisvus. Suurte katsumuste ja raskuste kaudu on meie rahvas rajanud püsiva töö ja väsimatu jõupingega oma riigi ikka kindlamale alusele, lunastades seega mineviku katsumusajad kogu rahva ilusamaks tulevikuks.

Tänapel Eesti Vabariigi aupäeval seisab Eesti Üliõpilaskond sügavas aukartuses oma rahva suure loomingu ees, mälestades otsemas harduses kõiki neid rahvatütteid ja -poegi, kes oma eluga lunastanud iseseisvuseaate teostuse; hinnates suurimas lugupidamises kõiki suuri tegusid ja eneseohverduslikke üritusi Eesti Vabariigi mõtte teenistuses.

Eesti Üliõpilaskond, seistes vankumatult riiklikul alusel, on püüdnud anda möödunud aastate kestel nii võitluses iseseisvuse eest kui ka osavõtus ülesehitavast tööst oma parima osa. Kuuludes eraldamatu osana oma rahva ühisesse peresse, on Eesti Üliõpilaskond püüdnud kanda jõukohaselt kõiki raskusi ja ohte, mis ühenduses Eesti Vabariigi loomise- ja rakendusheitlestega.

Oleme aga ka selles täiesti teadlikud, et meie riigi ehitustöö pole jõudnud kaugeltki lõpule. Teame, et tulevased päevad nõuavad veel palju püsivat tööd ja ohverduslikku rakendust ülesandesse, enne kui kõik raskused on võidetud, kõik ühiskondlikud pahed ning hädad, välimised ning sisemised ohud kõrvaldatud ja meie kodumaa saatust rajatud lõplikku seisule.

Tartu Üliõpilaskonna Edustus — Eesti Üliõpilaskonna õiguslik esindaja — on kindlas veendumuses, et meie noored akadeemilised kodanikud läbi tunnevad neid suuri kohustusi, mis jätnud eesti rahva saatuskäik nende kanda. Teadlikud olles kõigist raskusist, milles elame, tiivustagu meid nooruslik tahe ja võltsimatu ind kõigist takistusist ülepääsmiseks, andku meile akadeemilisist õpinguist omandatav haridusevara jõudu ja oskust pühendada väärse

osa oma kodumaa heale käekäigule. Vankumatu usk eesti rahva iseseisvusesse ja paremasse tulevikku olgu alati kõigi meie toimingute aluslikumaks lähtekohaks.

Tartu Üliõpilaskonna Edustus tervitab kogu Eesti Üliõpilaskonda Eesti Vabariigi 10-ndal aastapäeval. Olgu tänane päev meile kõigile kustutamatuks tähiseks suurtele tegudele!

Tartu Üliõpilaskonna Edustus.

Mis ootab iseseisev Eesti oma akadeemiliselt nooruselt?

Iseseisvus tähendab rahvale kõige suuremat võimalust saada ise eneseks, s. t. teostada neid riiklikke ja kultuurilisi paleusi, mis juhivad tema edasitungi olevikust tulevikule. Iseseisvus avab teed ülematele väärtusharipunktidele religioonis, teaduses, kunstis, majanduslik-tehnilises elus ja õiguslikus korras.

Kuid iseseisvus seab ka kuristikkude äärde, languse võimaluste ette, millest sügavamaid enam ei või mõelda. Sest nii kaua kui rahvas ripub teisest, kes temast vägevam, ei lase see teine, kui ta ise elujõuline, teda mitte nii madalale sattuda, et see madalus vägevemale enesele hädaohtlikuks võiks saada. Valitseva rahva eluviis, mis tendeerib olemasoleva riikluse kooshoiule ja mis ei või sallida oma riiklises organismis väga suurel määral lagunevaid ollusi, surub alluva vähemalt välispidi kindlamatesse raamidesse, mis teda hoiavad ja keelavad täitsa raisku minemast.

Iseseisvus aga lubab rahval ennast määrata kas kergemeelsele elunaudingule, mis homsest ei küsi, kui ta aga silmapilgust rohkem lõbu saavutab, või teadlikule, enesele selgesti aruandvale ja tuleviku eest vastutust tundvale tegutsemisele. Iseseisvana

võib rahvas oma riiklikku paleust teostada, ehitada «igavest Rooma», mis maapinnalt ei tohi kaduda. Iseseisvana aga võidakse sattuda ka enese äraviskamise, rahvusliku enesetapmise kalakpinnale.

Igatahes ei ole iseseisvus mitte selleks, et tema varju all juua ja prassida ning elumaitmise karikat põhjani tühjendada. Selleks ei ole tarvis vabadust. Sest ka isand võimaldab oma orjale rahuldada alamaid lõbuinstinkte nii palju, kui sellest temale otsekohest majanduslikku kahju ei tõuse. Ja meie maal on kõige viletsamatel ja raskematelgi aegadel kõrtsielu võinud lopsakalt oma mürgilisi õisi ajada.

Võib isegi ütelda, et allaheidetud rahvaste juures elunaudingut teatavatel aegadel hea meelega on nähtud. Nii tunti enne Itaalia ühinemist Austrias rõõmu Põhja-Itaalia nooruse üle meelikust lõbutsemisest, mille tõttu isamaa vabastamise aated tema ridades nii hõlpsasti pinda ei leidnud. Samuti olid vene valitsusele ikka meeldivamad Tartu üliõpilaskonna epikuurilised kalduvused kui vene ülikoolide noorsoo poliitiline entusiasim, mis kippus maksva riigikorravastasele tegevusele. Tänu sellele ei tunnud vene või-

mud ka eesti rahvuslike üliõpilaste õiget poliitilist nägu, mida varjas — tol ajal sugugi mitte katetsuitsuna mõeldud — laialine ja avalik joomakommete kultus.

Vabadus, riiklik iseseisvus ei ole seega siis mitte joobumiseks, olgu viinast, olgu «armastusest», olgu muust, mis ei luba teadlikult oma elurada käia, vaid ta on selleks, et kogu rahvas kui ka üksik rahvaliige võiks leida oma elu mõtte ja teostada sihte, mis peituvad selles ülemas elu eesmärgis.

Mis järgneb aga sellest meie haritlaskonnale, iseäranis akadeemilisele noorusele, kellele vanemate ja ühiskonna vaev ning töö annud kõrgema teadusliku hariduse eesõiguse ja kes peab püüdma olla selle kõrguse vääriiline, kuhu teised tema tõstnud?

Negatiivselt: loobumine lõtvendavast Bacchuse ja Venuse teenistusest, piiripanemine vaimule, mis ei tunnusta ei jumalike ega inimlike seadusi, millele ei ole midagi püha, mis kõige üle hirmutab ja ennast üleva hoiab ainult veel oma vaimuteravuse arvatavast hiilgusest. Positiivselt: selle vaimu kasvatamine, mis hoidis püsti võõra ikke päevil paremaid eesti tegelasi, mis võimustas ohvri-

tele ja enesepiiramisele pikaldas võitluses saksa vähemuse ja vene riigivõimu vaimlise kui ka majandusliku surve vastu, mis kasvatas kindlust ja karastas tahtet ning viis võidule vabadussõjas.

Selle vaimu juhiseks, mis meie riigi loonud, ei ole mitte naturalistlik toimetamine loomusundide ja pimedate instinktide järele, mis mõeldav ainult seal kus ühiskondlikku korda ei tunta ja mille lõpukonsekventsiks kõigi sõda kõikide vastu. Ei ole tema aluseks ka mitte oletus tõekspidamiste igavesest muutumisest inim põlvede vahetusel, mis jätab kõik relatiivseks ja ühtegi kindlat tugipunkti ei anna tahtele, vaid absoluutsete väärtuste tunnustamine, mis kategooriliselt käsi-

vad talitada tõe, õiguse, aususe, puhtuse, töökuse ja heatahtluse vääramata käskude järele ja teist teed ülepea mitte ei valida ei jätta.

Kuigi neist käskudest praegusel ajal palju näib meie juures tühjaks muutunud või oma kohustava autoriteedi kaotanud olevat, ei ole nad mitte surnud, nagu ei ole kadunud küsimused, mille lahenduseks inimsugu nad aastatuhandete jooksul üles seadnud. Nad tulevad ainult välja tuua rohkete väärarvamiste ja sofismide puru alt ja elus maksma panna. Ja iga haritlane, iga akadeemia kodanik on kõigepealt kutsutud selleks omalt poolt kaasa aitama. Sest ei ole ilma selge vahetegemiseta hea ja kurja, õige ja ülekohtuse, ilusa ja

inetu vahel ei kujunemist ise loomuks ja isiksuseks ega arenemist ning püsi riigi ja rahvana.

Ärgu põigeldagu sellepärast neist küsimusist kõrvale, vaid seatagu endid nendega silmsilma vastu, nähtagu vaeva ja võideldagu elu sisu ja väärtuste pärast, nagu tegid seda vabadusvõitlejad meie rahva õiguse pärast ise oma saatust määrata. Nende kannatused ja veri on tee avanud iseseisvaks tegutsemiseks, meie asi on seda kasutada kõrgemate inimvarade saavutamiseks ja täieliku elu loomiseks oma võimete ja annete piirides.

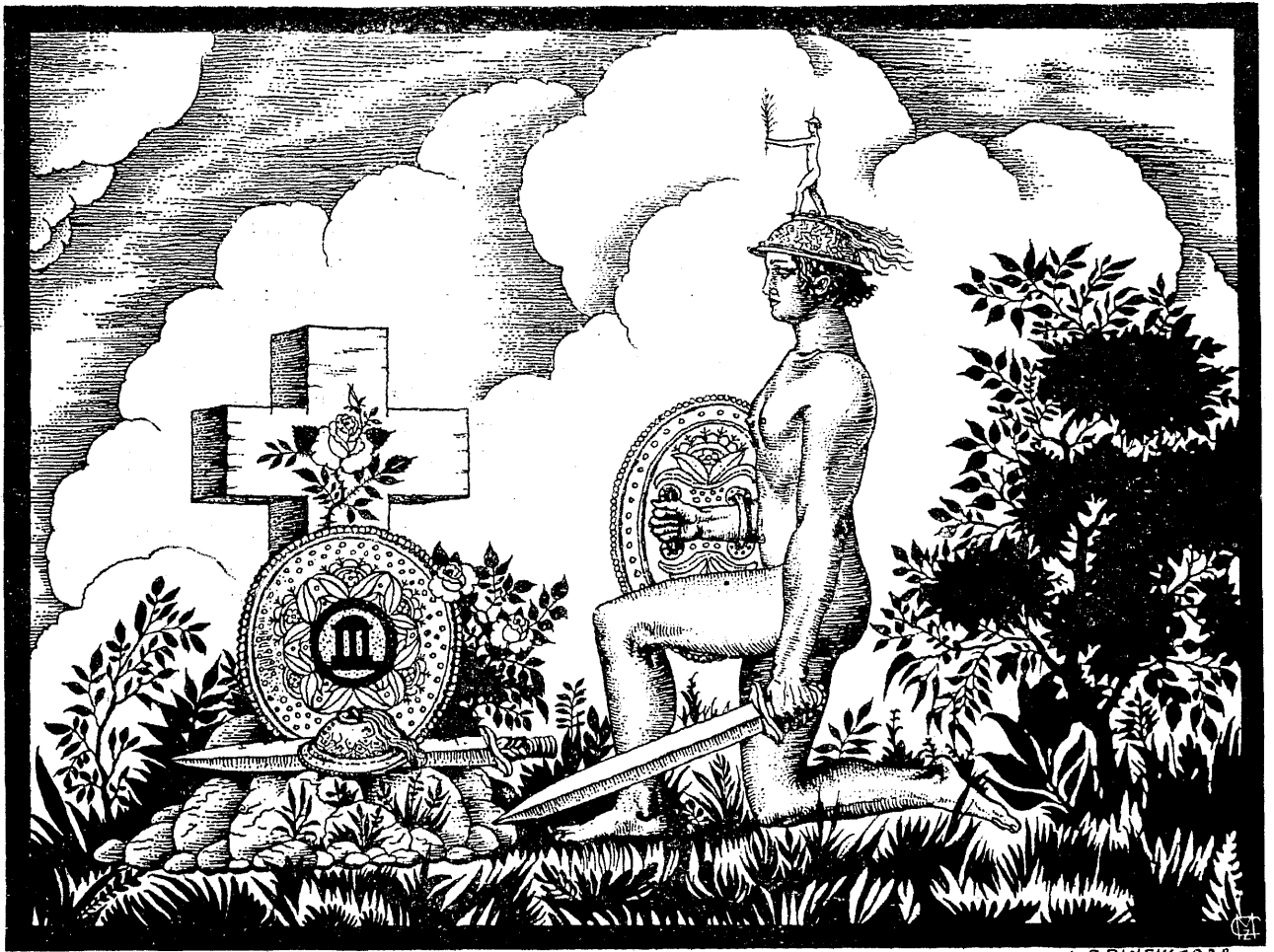

Sirgel joonel edasi!

Noorte päralt on tulevik. Nii üteldakse harilikult. Noored on vastutajad tuleviku kujunemise eest. Nii tahaksime mõista nooruse suurt eesõigust — olla endiste ja praeguse põlve loodud varade ning väärtuste nautijaks ja edasiarendajaks. Noored kannavad ja kujundavad rahva tulevikku seesugustena nagu nad ise kujunenud oma elule valmistumise aastail. Eesti iseseisvuse esimese deitsenniumi pöördepunktil tahaksin alla kriiputada paari üldiselt tuttavat juhtmõtet, millised tunduvat olevat seda väärt, et noored neid teostaksid enese kujundamise aastail. Kõigepealt ütleksin: liigutagu sirgel joonel alma materi kodanikkudena. Ei ole õigust

hellitada illusioone, et elu tulevikus muutub tunduvat lahendamaks nii üksikuile kui tervele rahvale. Üldine areng liigub võisfluse teravnemise suunas. Võidab see, kes suudab heita kaalule põhjalikuma ettevalmistuse, tüsedama töö, arenenuma oskuse. Elu nõuab ikka rohkem, et oleks näit. arste, õigusteadlasi, majandusmehi jne., kes teatavais küsimusis tõesti on täielikult kodus, nii et nende otsus võib olla mõõduandev ja juhatus usaldatav. Paljuil korral ei jatku selleks enam ainult pealiskaudselt üldvaatetest, vaid on tarvis olla tõsine spetsialist, et võita enesele koht ühiskonnas. Kuid vaadagem isiklikust olemisest kaugemale. Rahva

elus võib olla teenäitajaks kõrgemate sihtide poole, juhiks võitluses negatiivsete nähtuste vastu ainult see, kes ise omab avara ülevaate seisukorrast, suudab tabada olude ja sündmuste rägastikus olulisemaid jooni ning selgesti näha tuleviku arengu suuna. Ütleksin konkreetsemalt: meie majandusliku, õigusliku, sotsiaalse, tervisliku seisukorra, usulise ning kõlblise elu arenemine oleneb suurel määral sellest, kui palju meil on isikuid, kes võivad esineda päevakorra kerkivais küsimusis tõsiste asjatundjatena. Korduvalt on tähendatud sellele, et meie minevikus diletantism on olnud valitsemas kõigil aladel ja et praegugi veel paljud

IUVENTUS TARTUENSIS

LITTERARUM SCIENTIARUMQUE STUDIOSA

PIIS ANIMIS SANCTAM MEMORIAM RECOLIT COMMILITONUM CLARISSIMORUM
QUI ARMIS PRO PATRIAE LIBERTATE ATQUE HUMANITATIS INTEGRITATE SUS-
CEPTIS MORTEM HONESTAM ILLORUMQUE VIRTUTE DIGNAM OBIERUNT.

üldettevõtted kannatavad nõuetele ning ülesannetele vastavate jõudude puuduse all. See, mis minevikus oli ja praegugi veel osalt on paratamata nähtus, ei tohi selleks jääda.

Meil on tarvis üle kasvada «asjaarmastajate» hingeolust ning tegevuslaadist, siis muutub eluküsimuste käsitlemine põhjalikumaks ja nende lahendamine kindlasihilisemaks ning realsemaks.

Edasi ütleksin: tõmmatagu sirge joon inimestena. See tähendaks esiteks seda, et enese kohta isiklikult absoluutse aumehelikkuse, õigluse, elupuhtuse nõudeid mõõduandvaks tunnistataks. Ainult see, kes eneselt palju nõuab, võib teistele midagi anda. Teiseks tähendaks see, et õieti hinnataks enese asen-

dit ühiskonna liikmena. On selge, et meie rahva tulevik ei saa pakkuda ega lubadagi kellelegi võimalusi piirita elumõnususte harrastamiseks ning nautimiseks. Meie ühiskond ei suuda kanda liikmeid, kes isiklikus elus tarvitavad rohkem kui nad loovad ja saavutavad oma tööga ning osaga, mis nad täidavad ühiskondlikus arenemises. Ei saa ka olla inimeseväärilist olemist seal, kus hävitatakse ja kasutatakse ainult seda, mis on loonud teised.

Tunnustades täielikku õigust olla noor noorena, tuleb igatüüli ometi ühiskonna liikmena tõmmata sirge joon, millisel peab liikuma tulevikule valmistumine elu ja tihti ka rõõmuküllaldasil akadeemia kodakondsuse päevil.

Sellelt joonelt avaneb selge pilk meie „seltskonnas“ ennast laiu-tavale ning akadeemiliseski pe-res ohvrid nõudvale aineliste, vaimliste ja hingeliste varade ning väärtuste pillamisele ja hävitamisele „elumaitmise“ ja alkoholikultuse näol.

Viimaks: kõik ilusad põhi- ja juhtmõtted omandavad tähenduse ainult siis, kui neid võetakse täiesti realselt, mitte ainult ehetena, mis enese külge riputatakse pidulikel hetkil ning argipäeva askeldustes jälle kõrvale heidetakse — ootama uut pidupäeva. Sellepärast sirgel joonel edasi!

J. Väyry

Kümne aasta eest.

Saksa okupatsiooni vööd Lõuna-Eestis.

Saksa sõjaväed olid Üksküla sillakindlustused purustanud, üle Düüna jõe tunginud ja 3. sept 1917. a. Riia linna vallutanud. Nende lõhkkolonid jätkasid uuel aastal võidukäiku korratusse sattunud ja taganevate Vene punapolkude kannul põhja poole, et okupeerida kogu Baltimaad. Mitte kuskil vastupanu leides tungisid nad Riias edasi ning jõudsid juba Eesti lõunaraja, Valga linna lähedusse.

Vene võimud lahkusid Valgast aegsasti. Viimased vene sõjavoored kadusid 22. veebruariks 1918. a. Pihkva ja Narva suunas. Alalõpmata kära, suurtüki ja voorivankrite müra rauges tänavail ning linna kihav elu vaikus uute sündmuste ootel nagu ilm tormi eel. Valk oli kaitseta, saatuse hoolde jäetud.

Korrage kajas kell 4 p. l. kõrvulukustav raksatus, millele järgnes teine veel tugevam. Paljudel majadel purunesid pihuks akende klaasid; kaks hiigla suitsusammast tõusid raudtee piirkonnast kohutavalt taeva poole: vaksali juures põles maja.

Taganevad vene sõjaväed olid linna „Priimeetsas“ asuvad laskemoona ladud miinidega õhku põrutanud ja põleva ladu koledate paukude saatel raudtee rongiga viimase meheni Tartu ja Võru poole sõitnud.

Laskemoona ladu põletamine sünnitas ennekuulmatut müra: püssipadrunid lõhkesid ragisedes põleva kadakapõõsana, kuhu sekka kajasid võimsad granaatide mürsud. Kahurlaengud lendasid metsa, kilomeetri kaugusele eeslinna ja väljale, kuid õnneks lõhkenaja. Alles kella 9 paiku õhtul rauges ragin. Veel mõned üksikud mürsud — ja vaikus asus linna.

Hirmu ja ahastusega ootasime kogu õö unetult uut päeva, kirjutab endine Valga linna sekretär J. Jänes („Panditud ajaloo veriseil päevil“, 1927 a. „Postimees nr. 192“).

Samal õöl vallutas Valga linna sakslaste raudkiivrites ratsa- ja jalgrattameeste salk, kes aga taganevat Vene väe viimast rongi väljasõitmast enam takistada ei suutnud.

Suurem osa nendest Vene põgenikkudest, kes otsustasid „emakese Venemaa“ poole kihutada Pihkva suunas, olid juba vahepeal, osalt raudteed, osalt maanteed kaudu jõudnud Antsla alevisse. See oli samal 22. veebruaril.

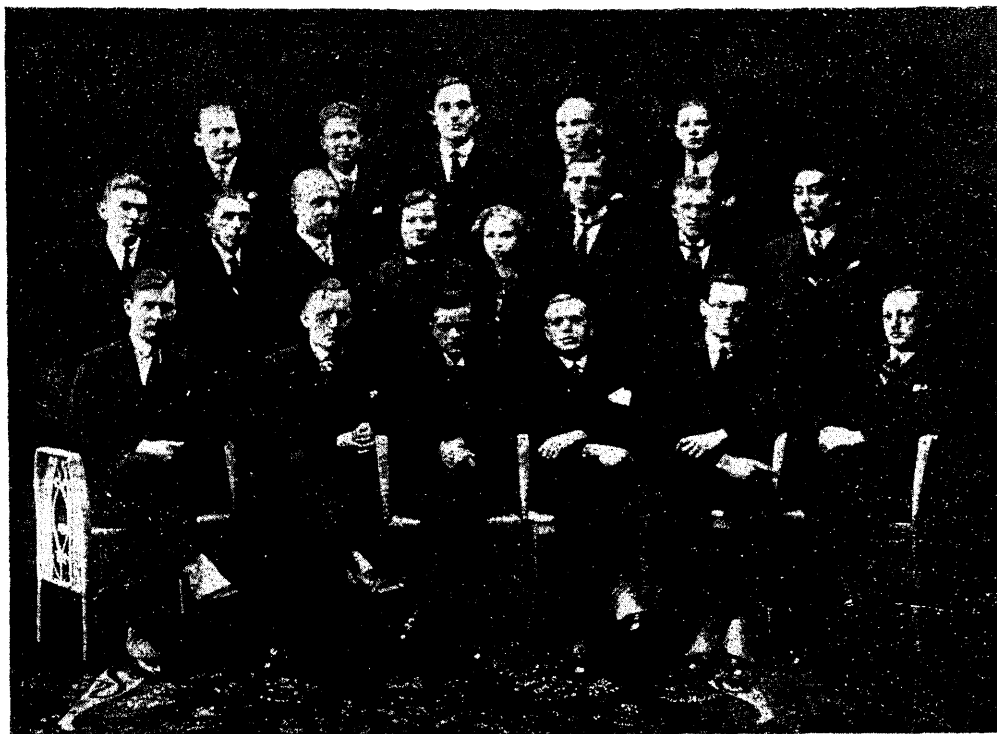
Venelaste keskel valitses kirjeldamata segadus. Kohalikud elanikud aitasid omalt poolt seda üldist ärevust veelgi tõsta.

Sakslased liginevad Valga poolt! See teade käis igatüüli suust suhu.

Et takistada sakslaste kiiremat päralejõudmist, hakkasid Vene põgenikud raudteed lõhkuma. Muidu loiid ja ükskõiksed venelased olid nüüd erksad ning agarad. Ju raudrusika õhus rippuv vari üksi kohutas. Nimelt liikusid enamlaste jäljil saksa aeroplaanid ja zeppelinid ning üksteise järele hakkas ülalt õhust langema pomme.

Varsti järgnes laenguile pabersadu õhust. Need olid krahv von Kirchbachi, kindral-obersti ja „ülem-väevalitseja“ allkirjaga varustatud üleskutsed — Eesti rahvale. Neis teatati eesti keeles sõna-sõnalt järgmist:

Saffamaa-tägi on tulemas, teile juba kaitset tua, mis teie Saffamaa-tägi teie teie päfunud.

Üliõpilaskonna Edustus 1927/1928.

Esimene rida (pahemalt paremale): M. Schuvalov, A. Brinka, R. Janno, Fr. Paas, G. Häusler, E. Hirsch; keskmine rida: V. Klauren, H. Raudsepp, J. Elken, A. Akerman, H. Eichvald, A. Mekkarf, A. Mägi, E. Jakobson; ülemine rida: E. Kull, Ed. Roos, O. Reintalu, H. Zernask, E. Neumann.

ning tegevust äärmise huviga.

Käesoleval aastal oli Sotsialistlikul Internatsionaalil kolm üldkoosolekut. Esirinnas seisid Internatsionaali uuestsünni küsimused ja tööd; nendele järgnesid tähtselt — ma arvan, et ma ei eksi — rahvaste enesemääramise, iseseisvuse küsimused. Niihästi Bernis, Amsterdami kui ka Luzernis harutati neid küsimusi põhjalikult ning asjalikult ja vastuvõetud resolutsioonid tunnustavad küpsest asjatundlikkusest komisjonides ja üldkoosolekutel. Ajaloolise tegurina tõstis maailmasõda rahvaste enesemääramise küsimuse politikas esirinda, kuna ta rahvad väevõimvalitsuste surve alt vabastas ja võimaluse andis kokkuvarisenud sunniriikide rusudel oma eneste rahvuslike riikide loomisele asuda. Samal silmapilgul kui

Sotsialistlik Töölise Internatsionaal oma ridasis, mis sõja läbi kannatada olid saanud, koondama hakkas, seisis ta ühtlasi ka rahvaste enesemääramise küsimuse ees, mis sundivamalt kui kunagi enne lahendamist vajab.

Juba varemalt oli Sotsialistlik Internatsionaal rahvaste enesemääramise küsimuses jaatavaid otsuseid teinud. Nüüd tuli temal eriti näidata, kui tõsiselt ja kainelt need otsused kaalutud ja vastu olid võetud.

Meie võime julgesti oletada, et sõdivad võimud oma rahvaste enesemääramise õigust jaatavate deklaratsioonidega ja lubadustega, allasurutud ja väevõimu all kannatavaid rahvaid vabastada avitada, neid sellega kõigepealt eneste poole võita soovisid. Kas need lubadused ja töötused ausalt mõel-

dud olid või mitte —, igatahes pidasid mainitud rahvad neid auateks ja tõsisteks. Rahvaste enesemääramise õigusele pühendatud töötused ja hüüdsõnad kõlasid nõnda usaldustäratavalt ja pühalikult kogu maailmas, et nende juures võimata oli kahelda.

Sellepärast näis siis ka nende ridade kirjutajal päris kindel olevat, kui Berni konverents oma usaldusmehed Pariisi saatis ja täis usaldust ootama jäi, et rahukonverents sõja võidurikkalt lõpetanute pühalikud töötused rahvaste enesemääramise õiguste suunas ilma vastuseismiseta teoks teeks. Aga — kui kaugele oleme meie jõudnud?

Meie valisime Bernis usaldusmeeste laudkonnad, kes rahukonverentsi töid pidid jälgima ja selle eest hoolitsema, et Internatsionaali sellekohased otsused tähelepanu

Vaba rahvas, vaba sõna.

Kui mind aastal 1920 Tartu Ülikooli juure töötama kutsuti, siis olin šveitslasena väga vaimustatud, et võin olla riigi teenistuses, kes manab mulle silme ette elavana vabariigi olemuse, mille šveitslane võib elustada oma maa ajalooost ammumöödunud päevade värvitu varjupildina. Et ma kui välismaalane seejuures kunagi ei võtnud osa poliitilisest arutlusist, on nii endastmõistetav, et mul poleks vajadust siinkohal seda mainidagi, kui ma ei tunneks näiteid, mis oleks puudunud selle takti elementaarnõude täitmisel.

Hoopis teisiti on lugu Ülikooli müüride vahel! Siin tundsin end täiesti kui *civis academicus*, kel

pole ainult õigus vabadeks mõtteavaldusiks, vaid kes on koguni kohustatud avaldama oma arvamist varjamatult. Seda õigust tunnustas Ülikool korduvalt ning mu teaduskonna kaaslaste usaldus valis mind mitmesse komisjonidesse, auameteisse ja Nõukogusse. Sageli olen annud oma arvamistele terava, ja isegi tõrkava avalduse ning mu temperament on mind viinud ajuti kaugemale kui see mulle oli meeltemööda. Germanistika eriala, mille esitaja siin olen, ja mille huvisid mul esijoonest tuleb kaitsta, on mind tihti sundinud võtma seisukoha, mis kergesti võis tähendada rahvuslikku eelarvamist. Kuid kunagi pole mu samme seletatud selle

motiiviga, kunagi ei ole otsitud mu sõnade taga väiklasi, isiklikke tegureid. Neid võeti ikka asjalikkude avaldustena. Ning see on mulle, kes ma paljude aastate jooksul välismaal olles olen pidanud tundma sageli vastupidist, midagi nii haruldast ja väärtuslikku, midagi, mis tundub mulle kodumaise õhuna, nii et ma ei oska teisiti tänada oma kolleege ja üliõpilasi kui selle tunnustusega. Neile võib näida vaba mõtteavaldus kui midagi endastmõistetavat. Ning on häa, kui on nii: vaba rahvas, vaba sõna!

Wilhelm Wiger

leiaksid. Eestkätt pidid need otsused, mis Internatsionaal rahvaste riikliku iseseisvuse suunas vastu võttis ja rahukonverentsile ette kandis, siia kuuluma. Minul ei ole praegu mitte hästi teada, mis suguseid samme meie usaldusmehed selles meile nii väga tähtsas küsimuses tegelikult astunud ja kas nende maade parteid, millised siin kõigepealt selles suunas mõjuda oleksid võinud, Internatsionaali usaldusmehi Pariisis küllaldaselt on toetanud, kõigepealt aga, kas meie usaldusmehed ka ise küllalt agaralt oma ülesande juures on olnud. Minul näib nagu oleks Internatsionaali juhtiv keskkohal Amsterdamis väljapaistvamalt tegevuse pidanud. Sest kahjuks peame tunnustama, et me vaevalt sammu edasi oleme jõudnud, ja seda peame niihästi Pariisi järelvalve- kui ka n. n. aktsioonikomitee tegevuse kohta ütleva: kummaltki poolt ei ole — kahjuks —

midagi nimetamisväärilist kuulda.

Samati peame ka seda kahetsedes märkima, et erapooletute riikide parteid, kellest meie eeldasime, et nemad omalpoolt Balti rahvaste uute riikide loomistahet mitte ainult heatahtlikkude poolehoidu avaldustega ei toetaks, vaid et nemad seda teeksid igaüks oma valitsuse peale selles mõttes mõju avaldades ja muid tegelikke samme astudes. Meie ootasime selles suunas vennasparteide poolt küll suuremat energiat, mis niihästi meie asjale, kui ka Sotsialistliku Internatsionaali reputatsioonile kasulik oleks olnud.

Eriti Eesti Vabariiki ja teisi uusi Balti riike meeles pidades arvan, et me kõigepealt Skandinaavia parteide poolt selles suunas vähe suuremat tuge oodata võisime. Teie võite mulle õigusega vastata, seltsimees Branting, et niihästi Teie ise kui ka Rootsi partei meie asja ikka soojalt toetanud olete. Mina tun-

nustan seda heameelega ja palun Teid, lugupeetud seltsimees, oma ja meie partei tänu vastu võtta, nagu ma seda ka Rootsi Sotsialdemokraatlikule parteile enese ning Eesti Sotsialdemokraatliku partei nimel lahkelt edasi anda palun. Aga — auväärt seltsimees Branting, pidage meid kas või üleliia nõudlikkudeks: meie lootsime ja ootasime igatahes — rohkem...

Niihästi Rootsi kui ka Daani Sotsialdemokraatlikud parteid — ka Hollandi parteid võin nimetada, kuna Schveitsi oma sisemiste partei sekelduste pärast nimetamata jääda võib, nõndasama ka Norra oma —, võiksid, kui neil küllalt head tahtmist oleks, oma valitsuste peale mõjuda ja meie *de jure* tunnustamist rohkem edendada! Eriti Rootsi ja Taani vennasparteide poolt arvasime loota tohtivat, et nemad oma valitsuste juures uute Balti riikide *de jure* tunnustamise läbi viiksid. Mina tahan heamee-

lega eeldada, et Teie, lugupeetud seltsimees, oma valitsuse juures Stockholmis selles sihis olete teutsenud. Aga mina ei ole kuulnud, et Teie partei Teid selles asjas iseäraliselt toetanud oleks! Sedasama peame ka teiste maade parteidest ütlema. Me peame üldises mõttes küsima, kas on kusagil küllalt mõjuvalt tegutsenud ja Internatsionaali otsuseid vääriliselt rõhutada püütud?

Kui aga mitte kõike pole tehtud, mis vaja oli, siis ei ole see mitte ainult nende rahvaste seisukohast vaadates kahetsemisväär, kelle riikliku iseseisvuse asi edasi ei nihku, vaid ka Sots. Internatsionaali tulevikule ei või see kasulik olla. Just nüüd oleks vaja kõige jõuga näidata, et Teine Internatsionaal maailma proletariaadi hädatarvilik ja teguvõimas organ on ja sellepärast peaksime oma jõudu pingutama ja näidata püüdma, et meie oma otsustele

ka tarvilikku kaalu anda suudame.

Sel puhul pean ma ka Teie nimel ajakirjanduses ilmunud avaldustest kõnelema.

Suvel, kui Teie Pariisist Stockholmi tagasi reisisite — see oli enne Luzerni konverentsi —, levides ajakirjanduses ühe rootsi ajakirjaniku jutustlemine Teiega, sms. Branting, laiali ja sellega ühenduses valgustati Teie seisukohta Balti riikide tunnustamise küsimuses. Meie juurde jõudsid Teie avaldused niisugusel kujul nagu ei pooldaks liitriikide poliitikud ja rahukonverents Balti uute riikide iseseisvuse tunnustamist, vaid ennemalt oldavat Vene liitriigi ellukutsumise mõtte poolt. . . Meie ei jõudnud selgusele, kas see pidi Teie oma arvamine olema, või olite teiste arvamisega edasi andnud. Kahjuks jäi ka see segaseks, missugusel viisil Teie — Sotsialistliku Internatsionaali esimehena — Berni ja

Amsterdami otsuseid Pariisis ja Londonis mainitud vaadete vastu kaitsesite. Kuna me seda nii väga lootsime, sest et me seda kõigest hingest soovisime, oleksime heameelega näha ja kuulda soovitud, et Teie, lugupeetud seltsimees, pärast nagu enne mainitud otsuste taga seisate.

Ei ole ju veel praegugi hilja rahvaste enesemääramise õiguse kaitseks rahvusvahelises ulatuses tegutseda. Ja praegu, kus Genfi kongressi eeltööd käimas, oleks sünnis aeg selle peale mõelda, kuidas Sots. Internatsionaali otsustele veel enne Genfi kongressi seda kaalu anda, mis nende teokstegeviseks vaja.

Minu arvates tuleks seda Genfi kongressi ettevalmistustööde paratamata osaks tunnustada.

Partei tervitusega

Teie

M. Martna.

Mõningaid ungarlaste arvamisi eestlasist.

Eestlaste ja ungarlaste vahel tekkis tihedam ning otsekohene kokkupuutumine alles pärast ilma sõda — Eesti riikliku iseseisvuse teostumisega. Kuid juba XVIII sajandi lõpust saadik oli ungari teadusmeeste ja kirjanikkude tähelepanu eesti rahva poole pöördud. XIX sajandil leidub palju sidemeid, mis tõendavad nii ungari kui ka eesti keeleteadlaste huvi ärkamist üksteise maa, rahva ja keele vastu. Leidub palju andmeid, mis kõnelevad eestlaste — Masingu, Wiedemanni, Jannseni, Veske ja Hermannii — kokkupuuteist Ungariga. Samuti on arvukas hulk ungarlasi, kes huvitatud eesti maast, rahvast ja keelest.

Kuid juba XVI sajandist on andmeid Eesti-Ungari suhteist. Tol ajal muidugi ei tuntud veel keelesugulust. Kuid on seda huvitavam, et esimene säilinud ungarlaselt lausunud arvamine eestlaste kohta on õige sümpaatne ja heatahtlik viimaste suhtes.

Kui Transsylvania (Ida-Ungari) valitseja vürst István Báthory valiti Poola kuningaks (1576—1586), valdas ta venelaste vastu võideldes Liivimaa. Siin, eesti ja liivi talupoegade seisukorraga tutvunud, pöörab ta maapäevade rüütelkonna vastu ägeda süüdistuskirjaga, milles ta muuseas ütleb: „Die arme Bauernschaft wird von ihren Herren in

einer Weise tyrannisiert und ausgebeutet, die in der ganzen Welt, auch bei den Heiden und Barbaren unerhört ist“.

XIX sajandi algul inspireerib soome-ugri keelte suguluse selgumine ungari kirjanikule, László Percsényi Nagy'ile pikema kangelasloo kirjutamise Eesti-Ungari hõimluse üle (Szakadár esthonnjai magyar fejedelem bujdosása. — Szakadár'i, Estonia ungari pealiku rändamine. Pozsony-Pest, 1802). Selles romantismi ajal kirjutatud kangelasloos ei ole muidugi reaalseid andmeid eestlaste kohta.

Soome-ugri võrdleva keeletea-

duse alal silmapaistev uurija Pál Hunfalvy on see, kes ilmutab esimesena tüseda kõite oma isiklikude reisimuljete põhjal eestlaste maa ja rahva üle Ungaris. Hunfalvy töö: „Utazás a Balt-tenger vidékein“ (Reis Baltimere mail) ilmus Budapestis a. 1870 selle reisi tagajärjena, mille autor esimese Eesti laulupeo puhul a. 1869 Eestis tegi. Raamat ilmus a. 1880 teises väljaandes ja lühendatud saksakeelses tõlkes: „Reise in Ostsee-provinzen. Russlands“, Leipzig, 1874.

Hunfalvy teose esimene köide käsitab pea terves ulatuses eestlasi (kogu raamat 427 lk.). See on eestlaste olude tutvustamise suhtes ühes saksakeelse väljaandega monumentaalne teos, mis on ühtlasi teaduslikus kirjanduses põhjapaneva tähtsusega sel alal Ungaris ja ka Saksamaal. Kirjeldus, mis Hunfalvy eestlaste ajaloo ja tolleaegsete eesti hariduslike ja ühiskondlike olude ja püüete üle annab, on tabav ja põhjalik.

Teos peaks vähemalt saksakeelses tõlkes igale eesti ajaloolasele ja eesti kultuuriuurijale tuntud olema.

Hunfalvy teose esimene köide algab eestikeeles (ja ungarikeelses tõlkes) tsiteeritud eesti vanasõnaga: „Mõnda on nähtud, viimne on nägemata“. Hunfalvy märkas nimelt eesti rahva edasi püüvat elutahet, ning valis sihilikult selle eesti vanasõna mottoks. Teda huvitas suuremal määral küsimus, kas saab eesti „maarahvast“ kord iseseisev ning kultuuriehitaja rahvus? Kogu raamat on täis eestlaste tulevikku heidetud optimistlike arvamisi ja just selle tõttu on ta meeldetuletamisväärne juubelpäeval.

„Kui mõistame seda,“ ütleb Hunfalvy — „milline oli liivi ja eesti taluri saatus läinud sajandi lõpuni, isegi kuni a. 1804, ja millisesse raskesse seisukorda ta sattus a. 1819 ühekülgse vabastamise tõttu; kui mõtleme edasi, millist edu on teinud liivi ja eesti talur 1849. a. saadik, siis peab autunne meis tekkima tema püüete vastu;

aga meie ei või keelata oma heakskiitu rahva juhatajatelegi mitte...“ (Ungarikeelne teos, 2. väljaanne, lk. 142.)

Viiks kaugemale refereerida pike-malt Hunfalvy teost. Võimata on aga tsiteerimata jätta, mis ta ütleb teisel (ibid., lk. 231): „Nende Euroopa rahvaste seas, kellel on oma kirjakeel, seisab eesti rahvas arvult küll õige taga, tema rahvuslik iseteadvuski on ainult hiljuti ärkanud, aga kui tema vaimlised töölised ja juhatajad astuvad edasi rahva majandusliku arenemise alal, kui nad tunnistavad ennast vääriliseks rahva vastuvõtlikkusele, siis see rahvas ei ole tulevikus viimane Euroopas, olgugi et ta on ehk väiksemaid“.

Kuuekümmne aasta perspektiivist täna, Eesti Vabariigi 10-dal aastapäeval, vaadates peab tunnistama õigeks ungari teadusemehe prohvettlikku ettenägemist. Tänapäev on raske leida tabavamaid sõnu väljamaalastel või kodumaalastel, kui ta tahab hea nõu anda neile, kel-

Dokument vabadussõja algpäevilt.

Aeg annab inimestele ülesanded ja määrab nende elusisu väärtuse. Ajalõike sündmustikust oleneb inimliku elu ilme ja selle toimingud.

Aasta 1915 nõudis ühte ning 1917 hoopis teist. 1918. aasta ettekirjutused on juba võõrad eelmisele, kuid võhivõõrad 1922-le. Inimesed aga paindusid nende nõuete ja ettekirjutuste järele — nii nagu painduvad alati.

Suur aeg nõuab suuri inimesi. Kuid ta ei nõua üksi, vaid toodab ühtlasi. Sündmusriikas aeg nõuab suuri tegusid, otstarbekat ja sisukat toimingut. Kuid samavõrra põhjustab seda. Pisasjalisele ajaviitele pole neil korral palju paika.

On võrratu vahe Tartu Eesti Üliõpilasorganisatsioonide Asemikkude Kogu eluea alg- ja keskaastate ning teispoollt paari viimase aasta tegevuse vahel. Üheloop tavalikkude, igapäevaste, mõnikordki väiklaste asjadega tegelemine. Teispooll alalised ajaloolise väärtusega seisukohavõttud rut-

tumutuvas ja sündmusriikas ajapöörises.

Eelmise aastakümne teise poole üliõpilaste tõsisem ja üldisem osavõtt murrangaja sündmustest algas võitlusega Ülikooli evakueerimise vastu. Sellele järgnes kindlal käel tegutsemine okupatsiooniaegse saksa ülikooli suhtes. Kuid vaevalt sai Asemikkude Kogu¹⁾ 1918. aastal lõppeda võitlus saksa ülikooliga ühes sellele liisanduvate järeilmängudega, kui pidi asuma jälle uuele ülesandele. Nüüd juba laialatuslikumale. Sest kodumaad ähvardas jälle uus hädaoht:

1) Asemikkude Kogu asutati 19. aug. 1913 kui kõikide eesti üliõpilasorganisatsioonide vaheline organ, kelle ülesandeks oli üliõpilasorganisatsioonidevaheliste asjade ajamine. Tema tekkimise peapõhjuseks oli üliõpilaste häälekandja asutamismõte, mis teostuski 1901 ilmuma hakkava „Üliõpilaste Lehega“.

enamslased tõffasid maad vallutama — maad, mis oli kaitseta. Neile pidi vastu astuma. Olles teadlik hädaohtu suuruses kui ka üliõpilaste kaasabi väärtuslikkuses võttis Asemikkude Kogu vastu otsuse:

„A. K., ära tundes silmapilgu tõsidust ja hädaohtu, mis ähvardamas meie noort vabadust, otsustas omal istumisel 26. nov. 1918 kõiki üliõpilasi üles kutsuda vabatahtlikult astuma rahvaväkke, üksikuile organisatsioonidele vabaks jättes kohustada oma liikmeid sisse astuma.“

A. K. loodab, et ükski vaba üliõpilane, kellel meie vabariigi saatus kallid, ei unusta oma püha kohustust kodumaa ja enese vastu.“

Järgmisel päeval, 27. nov. 1918. kutsus Asemikkude Kogu kokku üliõpilaste üldise koosoleku. See peeti Vanemuise kolmandal korral, kus asus sel ajal Eesti Üliõpilaste Selts, Selle ajaloolise koosoleku protokoll järgneb allpool terviklikul kujul:

lede kätte on asetatud eesti rahva saatuse juhtimine.

Ungari suure soome-ugri keeleteadlase József Budenz'i mälestuseks tema õpilastelt kokku seatud ja Budapestis a. 1884 väljaantud Budenz Albumis kirjutab Budapesti ülikooli praegune tuntud soome-ugri võrdleva keeleteaduse professor József Szinnyei pikema ülevaate kõikide soome-ugri rahvaste ajaloo ning haridusolude üle. Eestlaste üle kirjutatud peatüki lõpetab professor Szinnyei järgmiste sõnadega: „Kõigest sellest (eeltoodust) võime näha, et eesti rahvas on tubli, edasipüüdev rahvas, kes tõuseb ajajooksul kindlasti täiel määral Euroopa kultuuri tasapinnani“. (Ibid., J. Szinnyei: „Az ugor népek“ — „Ugri rahvad“, lk. 28.)

Võiks nimetada veel Dr. Aladár Bán'i kirjutisi uuemal ajal eestlaste üle, samuti Tartu Ülikooli praeguste ungari õppejõudude artikleid ning uuringuid eesti rahvast ja tema oludest. Neist kõi-

kidest paistab silma sama toon, mille traditsiooniliseks muutunud vaimulaadi alust noobel Ungari valitseja oma soost järeltulijatele kohustavaks tegi XVI sajandil. Vaevalt leidub siia kuuluvas ungari kirjanduses mõni lausegi, mis ei oleks arusaamisega ning heatahtlikkusega kirjutatud. Eesti peale vaadati kaastundega tema raske saatuse pärast, ning sõprustundega, kui nooremale ja nõrgemale vennale. See ilmneb kõigist endisaegsete ungarlaste arvamistest Eesti kohta.

Olgu esitatud Eesti Vabariigi 10-da aastapäeva puhul väiksena lisana, et ungarlased lootsid ikka paremat Eesti tulevikku, neil oli ikka usaldust eesti rahva elujõusse. Ungarlased aimasid eestlaste veel orjapõlves olles, et sellele rahvale on misjon määratud.

Eesti õitseag ei ole veel tulnud. Kui lepitakse ainult sellega, mis tehtud, siis on see juba langemine. Töö raskem osa järgneb veel. Kui ühed langevad selles võitluses, kui vanad hääbuvad,

siis uus põlv peab püüdma olla mitte halvem isadest, ning tõstma ikka lippu!

Eesti akadeemiline noorsugu peab olema ülesehitaja, oludega ja ülesannetega kainelt rehkendav. Mitte anarhiliste, siin maal ebakohaste lööksõnade järele jookstes, vaid riigi ja rahva õigetele nõuetele vastavas reaalses vaimus töötades eesti rahva ja riigi kultursemaks muutmise suunas. Tööd on veel palju teha, sest vigu ja puudusi on igal pool. Peab kaduma muinasjutt Tallinnast, mis kunagi valmis ei saa!

Paistab, et Eesti vead on enamjagu võõrastelt omandatud vead, valesti siin tarvitatud kombed, ning puudused on teiste valitsuste poolt pärandatud. Usaldus peab olema aga just eesti omapärasuse jõusse, mis ootab veel oma loomisande teostumist seniste „parandustööde“ ja „riiklise remondi“ asemel.

Eesti Üliõpilaskond on praegu läbi ja läbi „organiseeritud“. Aga kas on ta ka „distsiplineeritud“?

Eesti üliõpilaste nõupidamine rahvaväkke astumise asjus 27. nov. 1918. a.

Koosolekut juhatab August Arrak. Protokoll kirjutab Hugo Kukke.

Osavõtjaid 92, üksikud väljaspoolt organisatsioonid.

B a c h m a n n. On tarvidus salgad välja saata — see selgus kohe Ajutises Valitsuses. Piir on kindlusega, puuduvad kaitsjad. Tallinna pool nähakse Tartus üliõpilasnoorsugu kui liikuvama, teadlikuma osa tsentrumi. Kuid siin hakati „kaaluma“. Piiri poole „tilgub“ ainult üksikuid salku maalt: asi edeneb visalt, välja arvatud vahest Virumaa — seal hädaoht lähem. Tartust pole teele astunud vist ükski salk. Ja Narvas kaitsjaid neli-viissada. Osa maakaitsetest (saksl.) kipub koju. Esialgu jäävad nad kohale ja panevad vastu. Kuid kohapealse rahva panna alandamiseks oleks neilegi tarvis

vähemalt moraalne tugi, kui mitte suuremad jõud. See peab tulema eesti sõjameeste poolt. Ja neid ei ole veel. Enamlaste laiutused käsikäiskäimisest sakslastega on täiesti reaalse alusega. Sunduslik mobiliseerimine võtab aega. Enamlaste pealetungimised kannavad katsete laadi, kui vastupanek on kõva. Praegu garanteerivad seda sakslased. Küsimus seisab selles, kui suur arv oleks meil. Esimesed päevad on tähtsad ja nõuavad ka välist efekti. Vaja isikuid, kes laotaksid tule, meeolu enda ümbruses ja nende peale, kes valguvad kaitseks maalt. — Kurdetakse, miks liitlased ei tule. Kuid on arusaadav: see peaks tingitud olema nende huvidest ja kasudest. Ja meil ei ole paberi pealgi näidata, mis meil sisemise

korra loomiseks ja kaitsmiseks on ja mis me jõuame. Me peame oma jõuga korra seadma, siis võime tunnistust loota ja abi tahta. Me peame jõudma riiklise iseseisvuse alles hoida rahukongressini. Ainult siis võime jäämist loota. — Praegu tuleks harutada tegelist külge.

Tallinnast on ilmund asemikuna sõjaministeeriumi sekretär Schipai.

Schipai. Me peame reaaltlennannetele asuma. On otsusi tehtud rahvaväkke astuda. Kuid ministeerium nõuab veel rohkem — et kaasa toodaks endaga hulk teisi. Mobilisatsioon edeneb visalt. Kuid üks vabatahtlik võib oma ümbrusest sada teist kaasa viia. Nagu Vaivaras siindinud. Me peaks seda teed astuma. Sõna lähiks ligi — pind on vastuvõtlikum kui ei

Masside ja isikute distsipliin on ühe rahva kultuurse tasapinna tundemärk.

Paistab, et nii mees- kui nais-üliõpilaste elu Tartus on teatud määral liiga lõbustusi ikkav. Eesti tulevik ei valmi aga mitte tantsupõrandail, vaid raamatukogudes, seminaarides ja laboratooriumides töötavate üliõpilaste kaudu. „Jazz-band“- ning „shoför“-kultuuri tüübid on ülemineku aja tüübid, kes ei või kaua püsida. Naisüliõpilastest saanud haritud eesti naised, mitte siidisukke, vaid

vaimseid väärtusi kandvad neid, vabariigi paremad emad, oma kodu soemalt, maitserikkamalt ja mugavamalt sisse seada oskajad perenaised, ausaiks ning eeskujandvaiks riigi kodanikkudeks ja tugevamaiks isadeks saanud eesti meesüliõpilased — see peab olema tuleviku tüüp, kes tahab oma kodu asutada, kes tahab oma laste

naeru helinat kuulda. Nõrgad kaovad meie aja pöörises.

Eesti Vabariik peab püsima, sest iga distsiplineeritud, eneseteadlik, selge ja kaine ning terve mõtlemisviisiga eestlane on mitte ainult oma kodu, oma riigi, vaid ühtlasi õhtumaa ilmavaate ja haridussüsteemi kaitsja Narva jõe ja Peipsi järve kaldail.

Hiranyi Elemér

kunagi enne. Esineb ettepanekuga:

Rahvaväkke astudes minna kohitadele äratama ja kaasa tooma.

Õsso. Küsib, kas Bachmann esitab sõjamineisteriumi või ainult ennast. Bachmann. Kas soovitakse paberil?

Õsso. Ei.

Bachmann. Kas amelikult esitajana ei ole siin sõjamin. sekr. Schipai? Paberit veel küll ei ole.

Crull. Organiseeritud üliõpilaste kohta on teada, mis väkke astumise küsimuses tehtud. Kahilust pole — organiseeritud üliõpilased on asju ajanud üksiköiksel. Kuid puudunud on igasugused instruksioonid. Tallinnast teatatakse: seisukord on väljapääsematu; kohapeal oodatakse, mis sõjamineisterium ette võtab. Põhimõttelikult ei tule praegu harutada. Peaks aga kõnelema sellest, kuidas rahvaväkke astuda, kas eriosana, nagu esialgu arvasime, või jaotatult nagu praegu kaldutakse õigeks pidama.

Õsso põhjendab oma küsimust Bachmannile. Paari nädala eest kuulsime samalt poolt: meil on viistuhat ratsameest, kolm-neli tuhat jalameest; piirid kaitseme ka ilma saklasteta. Nüüd kuuleme: mehi on kolm-neli sada, maa ei anna; üliõpilased, päästke Eestimaa.

Edasi kõneleb Õsso kõik aeg ironiseeriv-demonstreerivalt:

Meilt nõutakse: üliõpilased andku löögipataljonid, üliõpilased sõitku täies varustuses frondile. No nii kerge meelselt ei tohi üliõpilastega ümber käia: suurteks vaimlisteks jõupingutusteks ei pea võimalust ära võetama,

see on tähtsam kui füüsiline jõud. Nõuti: üliõpilased sõitku agiteerima. Aga kes teadis, kuidas, kuhu, mida? (Bachmann vahele: üliõpilane ajab sarnast juttu!) Agiteerimisest oleks võinud hirmus segadus sündida, kaos; üliõpilased ei ole kõik ühesuguse arusaamisega. Üliõpilane ei pörka tagasi kartusest — läheb ka tulle. Kuid peab kindel, juhtiv käsi olema. Keskvallitsus on olnud ses asjas saamatu.

Arrak. Igale mehele peaks võimata olema nõuda, et meie nii noorel valitsusel iga väiksem asi oleks ette nähtud ja määratud.

Kristjan. Mobiliseerida oli võimatu — sakslased ei lasknud. Kuni sakslased siin ja meid kaitsevad, on seisukord äärmiselt kahemõtteline. „Kuidas sõdiks in ma ühes saksa sõjamehega, kes me kodu ja vendi röövib,“ lõpetab ta peaaegu karjudes.

Schipai. Peaks peaga töötama, mitte tundmusi valla laskma. Õsso kui mõttesõjamees, pole õieti aru saanud. Esiteks, meil pole fronti. Teiseks, kui varustust pole, võib saada Narvas. Kolmandaks, juhatab asjatundja kindral: kes püssi ei tunne, ei saadeta. Esinen siin sõjamineistri teadmisel ja tema poolt heaks kiidetud ettepanekuga. Peaks toimetama nagu Steinmann Vaivaras: meie oleme hädahus, sina, sina, sina tuled kaasa. Direktiivid annab pea, ütleb südametunnistus. Kas me siis ikka kõike ootama peame?! Otsustagem: seda ja seda tuleb teha.

Õsso teeb faktilise märkuse, et ta rääkinud dokumendi põhjal.

Bachmann. Pöörasin ainult julgete poole.

Arrak arvab, et enne agiteerimise minekut peaks rahvaväkke sisse astuma.

Bachmann teeb ettepaneku: Tartu üliõpilased tunnistavad tarvilikuks enne sunduslikku mobilisatsiooni rahvaväkke astuda.

Õsso: Siin püütakse noogutada üliõpilasi. Kas Tallinna jumalad... Juhataja palub ettepaneku kohta rääkida.

Õsso. Orienteerumiseks linna tulnud üliõpilased on pidanud tagasi minema, sest korraldusi keskkohast pole olnud.

Crull. — korra kohta — soovib et asjast räägitaks.

Õsso. Igaüks, kel vähegi võimalik, võtab osa. Kuid kas on otsustarbekohane ses sihis kõiki viimse meheni ära kasutada? Üliõpilased kui intelligent jõud, on tarvilikud ka frondi taga. Kui asi nii kaugel — lähme viimse meheni (vahele hüüded „hilja“). Praegu vaja ka „suuri vaimlise jõu pingutusi“. Sõjaväkke astume — pikemalt sellest pole rääkida.

A. Kruus. Praegu pole koht targutada. Kas ikka ainult siis, kui viimane häda?! Siin tuleks sisseastumise moodust harutada.

Arrak. Praegu ripub kõik välistest kaitsest. Pärast kutsutakse väest ära, kes teisel tarvilikumad.

Schipai kinnitab, et see nii ka ette nähtud.

Visnapuu. Vaielused on tekind sellest, et Õsso kaitseb Asemikkude Kogu seisukohta: pole astutud

Üliõpilaskonna juhatus ja toimkondade juhatajad 1927/1928.

Istuvad (pahemalt paremale): G. Häusler, A. Brinka, R. Janno, Fr. Paas, E. Hirsch;
 seisavad (pahemalt paremale): M. Schuvalov, E. Kull, A. Mägi, H. Raudsepp.

kohe seepärast, et puudus selgus tarvilikkudeks sammudeks.

Kristjan tahab ettepanekule lisada, „eestkostjatest lahti saada!

Bachmann. Meil eestkostjaid ei ole.

Et Bachmanni ettepanek Asemikude kogu otsusega pea üks on, võetakse ühel häälel vastu Asemikude kogu otsus täiendusega „enne sunduslikku mobilisatsiooni“.

Sisseastumise moodus.

Crull. Me oleme valmis ka salkadena esinema, kui tarvis läheb. See on oleneb Ajutisest Valitsusest.

Schipai. Sundusliku mobilisatsiooni teated (Virumaa) on rahustavad. On üksikuid salku siin-seal maal, kes täiesti valmis, kuid kodust kaugemale ei taha minna. Siin peavad üliõpilased välja astuma ja kaasa tooma — kas salkadena või laiali sõjaväkke, otsustab sõjanõukogu.

Arrak. Tuleks rääkida sellest, kuidas agiteerida minna.

Kristjan arvab, et vastuvõtmise peaks korraldama agiteerimisega koos.

Schipai. Igas vallas vastuvõtmise komisjoni korraldada käiks üle jõu.

Õsso. Narva kaitsevad ainult 3–4 sada meest — peab hakkama kohtadel selgitama ja kihutama. Praegusel ajal saab üliõpilane sellega kõige paremini toime. Peab kihutama nende juures kellele asi on kaitsta. Maal annavad endid tules maatamehed — perepojad puikleivad kõrvale. Üliõpilaste ülesanne on — saada kokku 60000 meest.

Crull. Küsimus on selge, sõeluda ei maksa. Valitsus saadab kas pataljoni või agiteerima. Korraldus ja saatmine peaks tsentrumist tulema. Oleme meie sõjaväes — anname endid käsutada. Meie asi on registreerida endid, tsentrumi asi mahutada. Teeb ettepaneku: jätame tegevuse ala käsituse kõrvale otsustades endid tarvitada anda.

Visnapuu. Laseme registreerida ja vaatame, kuidas meid tarvitatakse. Kuid ütleme ka valitsusele, et iga üksikut hindame kõrgelt ja et ei vaadataks meie kui massi peale.

Vaimel. Kihutustöö tagajärjed maal olid alguses väga head. Vaimustuses tulid kaasa ka vanad isad: anname kõik, võtame kanda vaba-

tahtliku maksu. Puhjas tuli kokku 200 meest oma hobustega!) — puuduvad sadulad. Ilmusid Tartu — sa-tuti täbarasse seisukorda: puudus igasugune ülevalhoidev korraldus. Meie võiks: 1) kodunurka minna; kokku kutsuda vallavolikogu; selgeks teha seisukord ja sõjaväe küsimus — otsused kohustaks kogu valla. 2) Luua pind sisemisele laenule. 3) Selgitada riigi panga osakondade avamist. Paneb ette, küsida valitsuselt, kas on aega agiteerima sõita. Vahest on jõude ennem tarvis, nii et laiali ei saa sõita.

Schipai. Ei tohi enam direktiive oodata. Minister Pätsil ja Larkal on see koosolek teada, nagu ka agiteerima minek. Põhjusmõttelik otsus tuleks vastu võtta. Laiali saatmiseks asutada komisjon. — Üliõpilaste kõige kohasem äratarvitamine on kõik see aeg ju silmas peetud. — Kas ei saaks need jääda, kes püssi kannud? Teised läheks agiteerima.

1) See teade ei vasta asjaosaliste tõenduste järele tõele. Kokkutulnute arv ulatanud vaevalt kahekümmeni.

Bachmann teeb ettepaneku: enne agiteerimise minekut lastagu en- did rahvavaes registreerida.

Cruil. Kas ei registreeriks üli- õpilased ühes kohas? Määrame koha.

Bachmann paneb ette: põhjus- mõttelikult otsustada agiteerimise min- na. Kõik on poolt.

Bachmann. Tuleb valida kom- misjon, kes määrab aja, arvu, kohad. Sõjavõimudega tuleb kokku leppida, kuna tagasi peab olema. Vast Ase- mikkude Kogu võtaks selle oma peale.

Cruil. Kui organiseerimata üli- õpilased vastu ei ole, võib asemik- kude kogu kätte anda.

Otsustatakse: agiteerimise kor- raldus jätta Asemikkude Kogu hooleks.

Schipai: palub As. kogu esi- tajat kohe kaasa tulla nõupidamisele.

Cruil. Need otsused on kohus- tavad Tartus olijatele. Üliõpilastele Tartust väljaspool tuleks avaldada ka ajakirjanduses. Organiseerimata üli- õpilased on pea kõik ülikoolis.

Järve. Tartu üliõpilaskond peaks pööрма ka teiste linnade üliõpilaste

poole. Akadeemilist tööd praegu pea ei olegi, ega ole õigustki seks. Tu- leks neid kutsuma saata volitatud isik, nagu see üliõpilaste vahel uususeks saanud. Tuleks ka sissesõidu lubad kaasa võtta.

Otsustatakse ühel häälel selle jaoks Riiga saata ksv! Kaiv.

Villmann. Aga organiseeri- mata üliõpilased? Pääseme ligi ai- nult ajalehe kaudu.

Kauk. Kuidas tegelikult regist- reeri? Kas saata nimekirjad? või eraldi iga mees?

Jätakse see organisatsioonide si- semiseks asjaks.

Kauk soovitab südame peale panna, et kohe homme registreeritaks.

Villmann nõuab, et neid agi- tatsiooni mõttes ära tarvitataks, kes komisjonis läbi ei lähe.

Üliõpilaste üleüldine koosolek ex.

Koosoleku juhataja:

A. Arrak (allkiri).

Protokoll kirjutaja:

Hugo Kukke (allkiri).

See olnud vaikne koosolek, nagu mäletavad kohalolnud. „Alguses oli tunne, et see koosolek on viie minu- tiga läbi, sest keegi ei tahtnud sõna võtta“, tähendas hiljuti selle koos- oleku juhataja.

Kõik suured asjad sünnivad vaik- selt, nii öeldakse. Ning siin on see õigel kohal.

Juba järgmisel päeval asuti koos- oleku otsuse täitmisele. Esimesed kolm registreerijat olid dr. Arrak, H. Sossi ja Neubaum. Peale regist- reerimist sõitsid paljud maale agitee- rima. Ülesanne ei olnud siiski kerge. Paljudes valdades ei tulnud koosolek üldse kokku, isegi vallakirjutajat ei saadud alati kätte. Kuid oli ka sootu vastupidiseid juhte. Nii tõi dr. Arrak Puhjast ja Kavildast 100 meest kaasa — kuigi pooldes vägivallega.

Igatahes: koosoleku otsus täideti korralikult — üks siin teine seal. Oli mõni üksik, kes hoidis kõrvale, kuid need said ka oma karistuse organi- satsioonide poolt.

Paljudele oli see otsuse täitmine viimne anne kodumaale. Neist kõne- levad kaasvõitlejate mälestused, must- tad ja valged marmortahvlid organi- satsioonide seinadel ja ristid kalmis- tuil.

Sed.

Juubelpidustused üliõpilaskonnas.

Vabariigi 10. aastase juubeli pühit- semine üliõpilaskonnas algas juba 23. veebruaril.

Kooskõlas üliõpilaskonnasorganisatsioonide esindajate koosoleku otsusega korraldati 23. veebruaril algusega kell 7 õhtul tõrvikutega rongikäik.

Rongikäiguks kogumine oli 23. II. kell 7 õhtul Aia tänaval (Ülikooli uue hoone ees). Rongikäigu marsruut oli järgmine: Aia-Promenadi-Küüni-Suur- turg-Kivisild-Raatuse-Peterburi-Vene- Vabadusesild-Lai-Rüütli-Gildi-Üliõpi- lasmaja-Ülikool.

Raekoja ja Ülikooli ees olid ette nähtud kõned ja laulud. Raekoja ees kõneles korporatsioonide esindaja, kuna Ülikooli ees üliõpilaskonna esi- mees pajatas. Ülikooli eest mindi organisatsioonide kaupa laiali orga- nisatsioonide korteritesse.

Rongikäigul mängis 2 orkestrit.

Rongikäigu peakorraldajaks oli ksv. Tederson, abideks ksv. ksv. Kull, Raudsepp, Mägi, Jakobson ja Häusler.

24. veebruaril kell 9 hommikul (ilma akadeemilise veerandita) algab Üliõpilaskonna Edustuse pidulik ist- tung. Sellest on osa võtma palutud peale Edustuse liigete rektor ja pro- rektorid, üliõpilaskonnasorganisatsioonide liitude esindajad, igast kolm ja liitu- desse mitte kuuluvaist organisatsioo- nist igast üks esindaja. Ka ajakir- janduse esindaja on palutud.

Istungi päevakorras on avamine, riigikogu läkituse ettekanne, Edus- tuse läkituse (üliõpilaskonnale) vastu võimimine, otsuse tegemine vabadus- sõjas langenud üliõpilaste mälestuse jäädvustamise ja üliõpilaskonna aja- loo kokkuseadmise kohta ja Üliõpi- laskonna Haigekassa põhikirja vastu võtmine. Sellele järgneb lõpusõna ja hümn — viimane orkestri saatel.

Läkituse kokkuseadajaks on ksv. Janno. Läkituse ja ettepanekute (ot- suste tegemiseks) läbi vaatamiseks moodustati komisjon, kuhu kuulu- vad ksv. ksv. R. Janno, H. Raudsepp ja A. Mägi.

Läkitus trükitakse 2000 eks.

Juubeli paraadist võtab Edustus osa esindusega, kuna kogu Edustuse osavõtt on seotud tegelikkude ras- kustega.

Samati võtavad üliõpilaskonni- satsioonid paraadist osa esindustega. Üliõpilaskonnasorganisatsioonide esinduste kogumine on 1/212 Üliõpilaskonnas, kust minnakse üheskoos paraadile. On otsustatud ka paraadimarsist osa võtta. Paraadilt lahkudes suun- dutakse Ülikooli peahoone ette, kus on korraldatud pildistus.

Hommiku kell 10, mitte peale lõunat, on Ülikooli aulas aktus.

Epitaafi tekst prof. Pärtel Baumanilt.

Vastutav ja peatoimetaja ja toimetuse sekretär: Ed. Roos. Toimetuse liikmed: R. Palgi, A. Marmor.

Väljaandja: Tartu Üliõpilaskonna Edustus.

Peenmehhaanika töökoda ED. PIKKAND

GILDITÄNAV 3, TARTU.

Valmistan koolidele õppevahendeid ja töid tellija joonistuse järele.

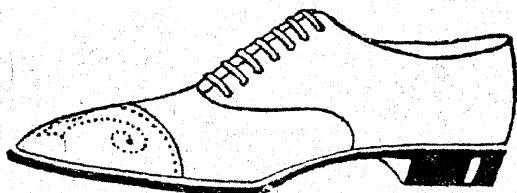
Parandan igasuguseid aparate.

HINNAD VÕISTLEMATA ODAVAD.

Saapatööstus ja -kauplus

A. JOSSET,

asut. 1895. a. :: Tartus, KÜÜNI t. 4,

Soovitab jalanõusid kõrges headuses ning täieliku vastutusega töö eest.

Kellakauplus ja parandustöökoda

J. VÄRK

 Promenadi t. nr. 9.

Soovitab:

paremate Schveitsi vabrikute seina-, laua-, tasku- ja käekellasid; kella õige käigu kui ka headuse eest täielik vastutus. Paranduseks võetakse kõiksugu ajanäitajad kellad. Kuld ja hõbe parandustööd ja tellimised, töö tehakse asjatundlikult, hästi ja odavasti.

Moe- pudu- ja pesuäri VENNAD LEPP

Tartus, Kaubahoov nr. 2. -- Kõnetr. 4-81.

Alaliselt suur valik: värvilisi ja valgeid triiksärke, kraesid, manshette, kaelasidemeid, siidikaelashalle, trakse, kindaid, sukki, sokke, meester. ja naister. pesu, koetud vill. naister. jakke ja veste, laste ja spordikostüüme, pitse, pesatse ja kõiksuguseid hooaja moe-, pudu- ja pesukaupu.

Vihmavarje, jalutuskeppe. Villast lõnga rohkeis värves. D. M. C. ja C. B. käsitööniite. - Võimlemise- ja hommikkingi.

Botikuid ja kalosse. Igasugune korralik auruga **riietevoltimine.**

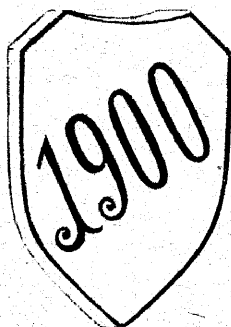
Hinnad võistluseta odavad.

Müük suurel ja väikesel arvul.

Üliõpilastele 5—10 % hinnaalandust!

1900 — $\frac{21}{11}$ — 1928

A. PÄÄSUKE

Tartus,

Promenadi 2. Tel. 5-55.

**Pesu,- moe- ja pudu-
kauba äri**

*Kevade uudiste tulekul palun jälgida
äri vaateaknaid!*